

Nr 12.

Ankom till riksdagens kansli den 30 april 1936 kl. 12 m.

Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, nr 12, angående åtgärder till åstadkommande av utsträckt användning av vatten- och sanitetsledningar på landsbygden.

I en inom riksdagens andra kammare väckt, till dess andra tillfälliga utskott överlämnad motion, nr 379, har herr *Elmroth* hemställt, att riksdagen måtte besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning angående åtgärder till åstadkommande av utsträckt användning av vatten- och sanitetsledningar på landsbygden. *Motionen.*

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Andra kammarens utskott har i vederbörlig ordning inhämtat utlåtanden *Yttranden.* över motionen från medicinalstyrelsen, socialstyrelsen samt länsstyrelserna i Hallands och Jämtlands län, varjämte Svenska landskommunernas förbund beretts tillfälle att yttra sig i ämnet. Till andra kammarens utskott har därjämte inkommit en skrift från Sveriges husmodersföreningars riksförbund. Utlåtandena och berörda skrift återfinnas såsom bilagor till andra kammarens utskotts i ärendet avgivna utlåtande, nr 6.

Sistnämnda utlåtande är av följande lydelse.

»Av motionen och den förebragta utredningen framgår, att förhållandena *Andra kammarens utskott.* i sanitärt hänseende på landsbygden lämna åtskilligt övrigt att önska. Motionärens uppslag finner utskottet därför värt beaktande.

De åtgärder, som i motionen ifrågasätts och som närmast avse ökad användning av vatten- och sanitetsledningar, sammanhånga enligt utskottets mening nära med den vittomfattande frågan om bostadsbeståndet på landsbygden i allmänhet och dess förbättring. Likaså äger den beröringspunkter med den statsunderstödda egnahemsrörelsen. I båda fallen synas vatten- och avloppsledningar lämpligen böra medföra rätt till statsbidrag resp. premielån i större omfattning än nu är fallet. Utskottet anser det vara synnerligen önskligt, att de synpunkter, som i motionen framföras, beaktas vid arbeten, som eljest finansieras eller planläggas med allmänna medel. Möjligen skulle det kunna tänkas vara av viss nytta, om vid inventeringen av dylika företag

å en ort arbeten av här ifrågavarande slag oftare än som hittills skett tagas under övervägande. Vid mötandet av en eventuell kommande kris på arbetsmarknaden hava de säkerligen ett ej ringa värde. Slutligen önskar utskottet hava framhållit, att eventuella åtgärder från det allmännas sida ej böra få ett alltför snävt tillämpningsområde, så att befolkningens svårigheter att själv lösa frågan i glestbebyggda trakter såvitt möjligt vinner beaktande.

Under återopandande av vad i de avgivna yttrandena anförts samt vad utskottet för egen del här ovan framhållit, får utskottet föreslå,

att andra kammaren måtte för sin del besluta, att med bifall till här ifrågavarande motion, nr 379, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning angående åtgärder till åstadkommande av utsträckt användning av vatten- och sanitetsledningar på landsbygden.»

Andra kammaren biföll sitt utskotts hemställan, varefter ärendet överlämnades till första kammaren, som hänvisade detsamma till sitt första tillfälliga utskott.

Utskottet. Frågan om användandet i utsträckt omfattning av vatten- och sanitetsledningar på landsbygden är otvivelaktigt särskilt ur hygienisk synpunkt av mycket stor betydelse. Att statsmakterna giva sitt stöd åt sådana åtgärder, som äro ägnade att på lämpligt sätt främja utvecklingen på detta område, synes därför i hög grad motiverat.

Den stödande verksamhet, varom här är fråga, har hittills icke utövats enligt för densamma särskilt utformade enhetliga bestämmelser. En viktig uppgift för en blivande utredning lär alltså bliva att uppdraga riktlinjerna för denna verksamhet för framtiden.

Därvid torde i första hand böra övervägas, huruvida och i vilken mån kommuner och enskilda personer må kunna komma i åtnjutande av statsbidrag eller lån samt den årliga kostnad, som för ändamålet bör beräknas.

Enligt utskottets mening böra, såsom jämväl andra kammarens utskott framhållit, eventuella åtgärder från statens sida ej få ett alltför snävt tillämpningsområde utan givas sådan omfattning, att även befolkningen i glest bebyggda trakter därav kan draga fördel. Samhällen, som ej själva hava den ekonomiska bärkraft, att de kunna anlägga vatten- och sanitetsledningar, böra enligt utskottets mening kunna påräkna ekonomiskt stöd från statens sida.

Andra kammarens utskott har framhållit, att nu förevarande spörsmål sammanhänger med såväl den vittomfattande frågan om bostadsbeståndets på landsbygden förbättring som egnahemsrörelsen. Även enligt utskottets mening bör statens hjälpverksamhet anknytas härtill och sålunda på sätt Hallands läns hushållningssällskap föreslagit medräknas i kostnaden vid beviljande av bostadsförbättringsbidrag, även om ledningarna sträcka sig utanför bostadshuset. I samband därmed borde givetvis maximibeloppet för bostadsförbättringsbidrag höjas. Vid beviljande av egnahemslån borde även

premielån för vatten- och sanitetsledningar kunna utdelas jämväl avseende bostadslägenheter.

Utskottet vill vidare framhålla, att en väsentlig del av kostnaderna för ett företag av förevarande slag i regel bör bäras av de statsbidragssökande. Skulle emellertid ett dylikt företag igångsättas för bekämpande av arbetslöshet o. dyl., bör givetvis möjlighet förefinnas att i än vidare utsträckning finansiera företaget med statsmedel.

Statens bidrag, respektive lån, för ändamålet torde lämpligen böra utgå från ett för varje år till beloppet bestämt anslag.

Av medicinalstyrelsen har framhållits, att ett vidsträcktare användande av vatten- och sanitetsledningar på landsbygden ej blott vore en kostnadsfråga. För att anordnandet av dessa ledningar skall bliva tillfredsställande och utförandet ske på ett sakkunnigt sätt, måste ock en viss upplysningsverksamhet bedrivas. Utskottet förutsätter, att denna viktiga sida av saken vederbörligen uppmärksammas vid en eventuell utredning av föreliggande spörsmål.

Utskottet vill slutligen framhålla, att de åtgärder, som sålunda ifrågasatts till förbättrande av hygien å landsbygden, lämpligen borde på sätt Sveriges husmodersföreningars riksförbund föreslagit kompletteras med åtgärder åsyftande en mera rationell uppvärmning av bostäderna. Därigenom skulle, såsom förbundet framhåller, en större del av de ofta rymliga bostäderna kunna tagas i anspråk även under den kalla årstiden och därigenom den s. k. »självförvållade trångboddheten» kunna undvikas.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att första kammaren måtte biträda andra kammarens i ärendet fattade beslut.

Stockholm den 30 april 1936.

På utskottets vägnar:

EDGAR SJÖDAHL.

Närvarande vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet: herrar *Sjödahl, Tham, K. A. Johanson, Per Andersson, Johan Larsson, Hårdin, Sanne och Ekströmer.*
